

POSTANOWIENIE

4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 4 czerwca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Z.D., S.B., E.K. i W.K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Skarbu Państwa - Starosty K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z 23 listopada 2023 r., I ACa 204/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki Z.D. kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 9 maja 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od strony pozwanej Skarbu Państwa - Starosty K. na rzecz powódki Z.D. kwotę 914.080 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 maja 2019 r. do dnia zapłaty (pkt I); w pozostałej zakresie oddalił powództwo (pkt II) oraz orzekł w sprawie kosztów postępowania (pkt III i IV).

2. Na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z 23 listopada 2023 r. sprostował zaskarżony wyrok w bliżej

określony sposób (pkt 1), oddalił apelację (pkt 2) i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3).

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący stwierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażącego naruszenia przepisów art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 136 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

4. Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej

z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Skarżący uzasadniając oczywistą zasadność skargi odnosi się do kwestii będącej jednocześnie podstawą kasacyjną – zarzutu naruszenia przepisów art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 136 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, które zdaniem skarżącego miało polegać na tym, że Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, iż brak powiadomienia spadkobierców byłych właścicieli przez Starostę K. o możliwości żądania zwrotu nieruchomości, w sytuacji, kiedy już został złożony – przez spadkobierców – wniosek o zwrot tej nieruchomości stanowi delikt, skutkujący odpowiedzialnością Skarbu Państwa.

8. Wypada na wstępie zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06 i z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Funkcją postępowania kasacyjnego nie jest weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. W orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15; z 18 maja 2023 r., I CSK 855/23). Oczywista nietrafność wyroku ma być konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010 i z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego

prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 i z 14 lutego 2020 r., V CSK 483/19). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19).

9. W ocenie Sądu Najwyższego uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera argumentów wskazujących na to, iż w przedmiotowej sprawie zachodzi oczywista zasadność skargi w powyższym rozumieniu. Skarżącego twierdzi, że sądy *meriti* za delikt uzasadniający odpowiedzialność Skarbu Państwa uznały brak zawiadomienia byłych właścicieli nieruchomości o możliwości żądania zwrotu wywłaszczonej nieruchomości – co ma być stanowiskiem oczywiście błędnym i świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Twierdzenie to jednak znacząco upraszcza faktyczne stanowisko sądów *meriti*. Wprawdzie sądy obu instancji powołują się na art. 136 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, przewidujący obowiązek wspomnianego zawiadomienia, jednakże uzasadnienia wyroków nie wskazują na utożsamienie samego niezawiadomienia ze zdarzeniem powodującym szkodę. Wypowiedź Sądu Apelacyjnego w tej kwestii jest faktycznie dość zdawkowa, natomiast Sąd Okręgowy, z którego oceną zgodził się sąd odwoławczy, wyjaśnia szczegółowo, że szkoda spowodowana została przez niezgodnie z prawem zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej; zdaniem Sądu działania, których organ zaniechał winny polegać na bezzwłocznym ustaleniu, że wywłaszczona nieruchomość jest zbędna na cel określony w decyzji wywłaszczeniowej, zawiadomieniu o tym powodów oraz podjęciu innych działań na rzecz uregulowania stanu stosunków prawnych na nieruchomości w taki sposób, aby organ administracji miał ją w swoim władaniu i by mógł rozporządzać nią w wykonalnej realnie decyzji o zwrocie

nieruchomości (uzasadnienie, k. 418v akt sprawy). Można z tego wnioskować, że w istocie zatem sądy *meriti* uznały, z czym Sąd Najwyższy się zgadza, że szkoda została spowodowana przez niedokonanie zwrotu nieruchomości i użycie jej na cel inny niż określony w decyzji o wywłaszczeniu, a zatem skutek udaremnienia roszczenia o zwrot, którego dotyczy powołana regulacja art. 136 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Twierdzenia skarżącego na poparcie tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej odrywają się zatem od meritum tego stanowiska, zaś uzasadnienie skargi nie dostarcza argumentów podważających jego trafność. Tym bardziej nie widać przesłanek do uznania, że ocena prawna sądów *meriti* w tym zakresie była rażąco błędna i spełniała przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

12. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(G.N.-J.)

[a.ł.]